

HELDEN VAN DE GRENS

Van Dave Eggers verschenen eerder:

Een hartverscheurend verhaal van duizelingwekkende genialiteit

U zult versteld staan van onze beweeglijkheid!

Hoe hongerig wij zijn

Wat is de Wat

Zeitoun

Een hologram voor de koning

De Cirkel

Uw vaders, waar zijn zij? En de profeten, leven zij voor eeuwig?

Dave Eggers

*Helden van
de grens*

Vertaald uit het Amerikaans door
Monique ter Berg, Brenda Mudde, Elles Tukker en
Maarten van der Werf

Lebowski Publishers, Amsterdam 2016

Oorspronkelijke titel: *Heroes Of The Frontier*

Oorspronkelijk uitgegeven door: Alfred A. Knopf, a division of Penguin
Random House LLC, New York, 2016

© Dave Eggers, 2016

© Vertaling uit het Amerikaans: Monique ter Berg, Brenda Mudde, Elles Tukker
en Maarten van der Werf, 2016

© Nederlandse uitgave: Lebowski Publishers, Amsterdam 2016

Omslagontwerp: Dog and Pony, Amsterdam

Omslagbeeld: © Dave Eggers

Auteursfoto: © Christopher Felver | Corbis

Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 488 3594 2

ISBN 978 90 488 3595 9 (e-book)

NUR 302

www.lebowskipublishers.nl

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Lebowski Publishers is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door
middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever.

I.

Je hebt trots geluk, het geluk dat ontstaat door in het licht van de dag goed werk te doen, jaren van waardevolle arbeid, en dan moe en voldaan, omringd door familie en vrienden, volop tevreden te zijn, klaar voor een welverdiende rust – de slaap of de dood, dat maakt niet uit.

En je hebt het geluk van je persoonlijke puinzooi. Het geluk alleen te zijn, aangeschoten van de rode wijn, en in de passagiersstoel van een ergens in het diepe zuiden van Alaska geparkeerde oude camper te zitten en naar de zwarte krabbels van de bomen te staren, bang om te gaan slapen omdat je vreest dat elk moment iemand het poppenslotje op de camperdeur kan forceren en jou en je twee bovenin slapende kleine kinderen kan vermoorden.

Josie kneep haar ogen dicht tegen het laagstaande licht van een lange zomeravond op een parkeerplaats in het zuiden van Alaska. Ze was gelukkig die avond, met haar pinot in deze camper in het donker, omgeven door onbekende bossen, en met elke volgende slok uit haar gele plastic beker werd ze minder bang. Ze was tevreden, hoewel ze wist dat die tevredenheid kortstondig en kunstmatig was en dat dit eigenlijk helemaal verkeerd was: ze hoorde niet in Alaska te zijn, niet zo. Ooit was ze tandarts geweest, maar ze was geen tandarts meer. De vader van haar kinderen, Carl, een man zonder ruggengraat en met zwakke darmen, die tegen Josie had gezegd dat een boterbriefje flauwekul was, dat een trouwakte overbodig was en afbreuk deed aan de relatie, die man had anderhalf jaar na zijn vertrek een andere vrouw gevonden die met hem wilde trouwen.

Onwaarschijnlijk en ongelooflijk, maar hij had iemand anders ontmoet en met die iemand, iemand uit Florida, ging hij nu trouwen. Dat zou in september gebeuren en Josie had volkomen gelijk dat ze wegging en verdween totdat het allemaal achter de rug was. Carl had geen idee dat ze de kinderen uit Ohio had meegenomen. Bijna uit heel Noord-Amerika. Hij mocht het ook niet weten. Maar was er een betere manier om onzichtbaar te worden dan met een rijdend huis, geen vast adres, een witte camper in een staat met nog een miljoen andere reizigers die hun eigen weg gingen, allemaal in witte campers? Niemand zou haar ooit vinden. Ze had overwogen het land uit te gaan, maar Ana had geen paspoort en Carls toestemming was nodig om er een aan te vragen, dus die mogelijkheid viel weg. Alaska was zowel binnen- als buitenland, bijna Rusland, bijna vergetelheid, en als Josie haar telefoon achterliet en alleen contant betaalde – ze had drieduizend dollar bij zich, in zo'n fluwelen zakje waarin gouden munten of wonderbonen werden bewaard – was ze niet te traceren en niet te volgen. En ze had op scouting gezeten. Ze kon knopen leggen, vis fileren en een vuurtje stoken. Alaska schrikte haar niet af.

Eerder die dag was ze met de kinderen in Anchorage geland. Het was een grijze dag zonder belofte of schoonheid, maar zodra ze uit het vliegtuig stapte, voelde ze geestdrift opborrelen. 'Oké, jongens,' zei ze tegen haar uitgeputte, hongerige kinderen. Die hadden nooit enige belangstelling voor Alaska getoond en nu waren ze er. 'We zijn er!' zei ze en ze had voor de gelegenheid even feestelijk rondgemaar- cheerd. Er kon geen glimlachje af.

Ze had de kinderen in de huurcamper geladen en was zonder vooropgezet plan weggereden. De fabrikant had de kampeerauto 'Chateau' genoemd, maar dat was dertig jaar geleden en inmiddels was het ding versleten en een gevaar voor de inzittenden en alle medewegebruikers. Maar met de kinderen ging het na een dag rijden prima. Het waren vreemde kinderen. Paul was acht en had

de koele, invoelende ogen van een ijspriester, een lieve jongen die traag bewoog en veel redelijker, vriendelijker en wijzer was dan zijn moeder. Ana was pas vijf en een voortdurende bedreiging voor het sociaal contract, een diertje met groene ogen, een wilde bos ongerijmd rood haar en de gave om in elke ruimte het breekbaarste voorwerp te vinden en met onvoorstelbare slagvaardigheid te slopen.

Josie hoorde over de nabijgelegen hoofdweg een vrachtwagen langsbulderen en schonk zich een tweede beker in. Dat mag, zei ze bij zichzelf en ze sloot haar ogen.

Maar waar was het magische, het heldere Alaska? Hier hing de verstikkende walm van een stuk of tien bosbranden, verspreid over de staat als een gevangenisuitbraak, en nee, het was niet subliem of groots, nog niet. Wat ze tot nu toe hadden gezien was allemaal rommelig en rauw. Ze hadden watervliegtuigen gezien. Ze hadden honderden huizen te koop zien staan. Ze hadden een bord langs de weg gezien waarop een koper voor een boomkwekerij werd gezocht. Ze hadden langs de kant een andere camper gezien, hij leek wel wat op die van hen, die onder een hoge, steile bergwand geparkeerd stond. De moeder van het gezin zat op haar hurken naast de weg. Ze hadden gebeitste blokhutten gezien waarin mensen woonden. Ze hadden in een winkeltje, ook van gebeitst hout, een T-shirt gezien met de anti-Obama-slogan AAN MIJ LIGT HET NIET. IK HEB OP DE AMERIKAAN GESTEMD.

Dus waar waren de helden? Ze wist alleen dat waar zij vandaan kwam de mensen lafbekken waren. Nee, er was één dappere man geweest, en zij had aan zijn dood meegewerkt. Eén moedige man die nu dood was. Iedereen nam maar en nam maar en Jeremy was dood. Zoek iemand voor me die dapper is, vroeg ze de donkere bomen buiten. Iemand met inhoud, eiste ze van de bergen daarachter.

Pas een paar weken voordat ze besloot uit Ohio weg te gaan, had ze aan Alaska gedacht. Ze had een stiefzus, Sam, in Homer. Een stiefzus die niet echt een stiefzus was en die ze in geen jaren had gezien, maar die een bijzondere aantrekkingskracht op haar uitoefende omdat ze in Alaska woonde, een eigen bedrijf had, een boot of schip bestuurde en min of meer in haar eentje twee dochters opvoedde, want haar man was visser en maanden achtereen van huis. Zoals Sam het vertelde was hij geen lot uit de loterij en miste ze niet veel aan zijn afwezigheid.

Josie was nog nooit in Alaska geweest, en buiten Homer had ze geen idee waar ze heen moest of wat ze er moest doen. Maar ze schreef Sam om te zeggen dat ze zou komen en Sam schreef terug dat dat prima was. Josie vond het een goed teken dat de stiefzus die ze in geen vijf jaar had gezien alleen 'prima' zei en haar helemaal niet aanspoorde of aandrong. Sam was nu Alaskaanse en Josie was ervan overtuigd dat dat een rechtlijnig en rechtdoorzee bestaan inhield dat draaide om werk, bomen en de openlucht, en dat was precies het soort instelling waar ze hevig naar verlangde, bij anderen en bij zichzelf. Ze had genoeg van nodeloos drama in het leven. Als theater geboden was, prima. Als iemand een berg beklom en er bij die beklimming stormen, lawines en bliksemschichten uit woedende luchten te pas kwamen, dan kon ze drama accepteren en er ook in meegaan. Maar het drama van suburbia was zo vermoeiend en zo overduidelijk absurd, dat ze niet langer met mensen wilde omgaan die dat écht, of de moeite waard vonden.

Dus vlogen ze hierheen en zochten ze hun bagage en daarna Stan, de eigenaar van de camper die ze had gehuurd, de Chateau. Stan stond buiten de bagageafhaalruimte met in zijn handen een bordje met Josies naam erop. Hij zag eruit zoals ze zich hem had voorgesteld: een stevige zeventiger, gepensioneerd, die met zijn handen zwaaide alsof ze zwaar waren, trossen bananen die hij moest afleveren. Ze laadden hun bagage in de camper en reden weg. Josie draaide zich om naar de kinderen. 'Gaaf hè, jongens?' vroeg ze en

ze wees op de inrichting van de Chateau, een allegaartje van Schotse ruiten en houtfineer. Stan had wit haar en droeg een gestreken spijkerbroek en schone, kobaltblauwe sneakers. Terwijl ze de vijftien kilometer van de luchthaven naar Stans huis reden, waar ze de papierwinkel voor de Chateau zouden afhandelen, zat Josie voorin en de kinderen in de zithoek achterin. Ana viel al snel tegen de luxaflex in slaap. Paul glimlachte bleekjes en sloot zijn ijspriesterogen. Stan stelde de binnenspiegel zo in dat hij ze kon zien, en Josie was zich ervan bewust dat het leek alsof die twee niet echt haar kinderen waren als ze hen door zijn ogen bekeek. Ze pasten even weinig bij haar als bij elkaar. Josie had zwart haar, Paul kaki en Ana rood. Josie had kleine, bruine ogen, Paul enorme blauwe en die van Ana waren groen en paisleyvormig.

Toen ze bij Stans oprit aankwamen, parkeerde hij de Chateau en stelde hij de kinderen voor in de tuin te gaan spelen. Ana liep meteen naar een grote boom met een gat in de stam en stak haar hand erin. 'O, kijk, ik heb een baby!' riep ze, en ze hield een onzichtbare baby vast.

'Sorry,' zei Josie.

Een meelevend knikje van Stan, alsof ze had gezegd: mijn kind is ongeneeslijk gestoord. Hij haalde de handleiding van de camper tevoorschijn en nam de diverse functies door met de ernst van iemand die uitlegt hoe je een bom onschadelijk maakt. Je had het oventje, de snelheidsmeter, de kilometerteller, de wc, de afvoer, elektrische aansluitingen en diverse hendels, kussens en verborgen vakken.

'U hebt al eerder met een camper gereden,' zei hij alsof er geen ander antwoord mogelijk was.

'Natuurlijk, al heel vaak,' zei Josie. 'En ik heb vroeger ook een bus bestuurd.'

Ze had geen van beide ooit gedaan, maar ze had de indruk dat Stan de Chateau serieus nam en haar niet zo. Ze moest een beetje vertrouwen bij hem kweken dat ze er niet mee een ravijn in zou

rijden. Hij leidde haar door de camper en noteerde bestaande beschadigingen op een klembord. Terwijl hij daarmee bezig was, zag Josie in de erker van Stans huis een jongetje van een jaar of zes naar hen staren. De kamer waarin hij stond leek helemaal wit: witte muren, wit kamerbreed tapijt en een witte lamp op een witte tafel. Er kwam een grootmoederlijk uitziende vrouw, waarschijnlijk Stans echtgenote, achter de jongen staan. Ze legde haar handen op zijn schouders, draaide hem om en leidde hem bij het raam vandaan.

Josie verwachtte dat zij en de kinderen na de inspectie binnenvraagd zouden worden, maar dat gebeurde niet.

‘Tot over drie weken,’ zei Stan. Dat was de afgesproken huurtermijn. Josie dacht dat ze misschien langer onderweg zouden zijn, een maand extra of wie weet hoelang, maar ze zou Stan wel bellen als daar meer duidelijkheid over was.

‘Ja,’ zei Josie en ze ging achter het stuur zitten. Ze trok de lange hendel, die als een geweitak uit het stuur stak, omlaag in zijn achterruit en raakte de gedachte maar niet kwijt dat het de bedoeling was geweest om haar en de kinderen binnen te vragen, maar dat iets Stan had doen besluiten hen weg te houden bij zijn maagdelijk witte huis en hun kleinzoon.

‘Rij voorzichtig,’ zei hij en hij zwaaide met zijn bananenhanden.

Ze moesten drie dagen zoekbrengen voordat Sam terug was van een van haar tochten. Ze was met een groepje Franse topmanagers de bossen in om vogels en beren te spotten, en ze kwam pas zondag weer terug. Josie had twee dagen in Anchorage willen doorbrengen, maar toen ze in de krakende, schuddende Chateau door de stad reed zag ze een braderie – duizenden mensen met fleurige topjes en sandalen – en wilde ze vluchten. Ze lieten de stad achter zich en reden naar het zuiden, en al snel kwamen ze borden voor een of ander dierenpark tegen. De populairste attractie van Alaska, beweerden die. Net toen Josie dacht dat ze erlangs zouden kunnen rijden

zonder dat Ana het merkte, deed Paul zijn mond open.

‘Dierenpark,’ zei hij tegen Ana.

Dat hij kon lezen maakte het er voor het gezin niet eenvoudiger op.

De kinderen wilden er dolgraag heen en Josie wilde er dolgraag snel langs, maar op de borden had iets gestaan over beren, bizons en elanden, en het idee dat ze deze zoogdieren al binnen een paar uur van hun lijstje zouden kunnen schrappen, had ook wel iets.

Ze sloegen af.

‘Je moet je jas aan,’ zei Paul tegen Ana, die al bij de deur van de Chateau stond. Als een butler hield hij de jas voor haar op. ‘Pak je mouwen vast, anders schuiven ze omhoog,’ zei hij. Ana hield de mouwen van haar t-shirt vast en liet haar armen in haar jas glijden. Josie keek toe en voelde zich overbodig.

In een blokhutkantoortje betaalde ze het schandalige bedrag van zesenzestig dollar toegang voor hen drieën. Normaal gesproken waren er gidsen en wagens waarin de bezoekers over het terrein gereden werden, maar iedereen was weg, dood of op vakantie en dus waren Josie en de kinderen alleen in wat een dierentuin na het Laatste Oordeel leek. Ze moest denken aan de Iraakse dierentuin na de geallieerde bombardementen: de leeuwen en jachtluipaarden hadden vrij maar uitgehongerd rondgezworven, op zoek naar katten en honden om op te eten, maar zonder die te vinden.

Zo erg was dit niet. Maar triest was het wel, zoals alle dierentuinen triest zijn, plaatsen waar je eigenlijk niet wilt zijn. De mensen voelen zich schuldig over hun aanwezigheid, bedrukt door gedachten aan angst, gevangenschap, slecht eten, verdoving en hekken. En de dieren bewegen nauwelijks. Ze zagen een paartje elanden met hun pasgeboren kalf. De beesten verroerden geen poot. Ze zagen één slapende bizon met een mottige vacht, halfopen ogen en een woedende blik. Ze zagen een antilope, stakerig en suf, die een meter of twee liep, stilstond en wanhopig naar de grijze bergen verderop keek met een blik waaruit sprak: *Neem mij tot u, Heer, ik ben gebroken.*

Ze keerden terug naar de blokhut om iets te drinken. ‘Kijk daar eens,’ zei een gids tegen Josies kinderen, die aan de limonade zaten. Hij wees naar een nabije bergketen. Daar was, zei hij, iets zeldzaams te zien: een groepje dikhoornschapen die in een horizontale lijn naast elkaar op de berg stonden, van oost naar west. ‘Ga maar naar de verrekijker,’ zei hij en Paul en Ana renden naar een staande kijker die aan het plankier was bevestigd.

‘Ik zie ze,’ zei Paul. Terwijl hij de kijker afstand aan Ana, keek Josie met toegeknepen ogen in de verte en ze zag de schapen, een paar witte stippen tegen de flank van de berg. Het was ongelooflijk om twaalf of vijftien dieren doodgemoedereerd op een schijnbaar loodrechte wand te zien staan. Nu was Josie aan de beurt voor de verrekijker. Ze ontwaarde de schapen en zag in de lucht een donkere schaduw over hun pad scheren. Ze nam aan dat het een havik of zoiets was, dus draaide ze de kijker, maar ze vond hem niet. Ze richtte de kijker weer op de schapen en zag er eentje die haar recht leek aan te kijken. Het beest maakte de indruk erg content met zijn leven te zijn en totaal geen zorgen te hebben, al stond het op zeshonderd meter hoogte op een richeltje van één centimeter breed. Josie stelde de kijker scherper en zag het schaap nu nog duidelijker, en terwijl ze de kijker zo instelde dat ze een loepzuiver beeld van het dier had, gebeurden er twee dingen vlak na elkaar.

Eerst leken de wolken boven het schaap open te breken, alsof ze een smalle straal goddelijk licht wilden doorlaten, recht op zijn donzige kop, zodat Josie zijn heldergrijze ogen en katoenwitte vacht kon zien. Terwijl Josie naar het schaap en het schaap naar Josie staarde, terwijl het schaap Josie liet zien wat pure gelukzaligheid was en de geheimen onthulde van zijn eenvoudige leven hoog boven alles, terwijl dat allemaal gebeurde, verscheen er een donkere gedaante in Josies blikveld. Een donkere vleugel. Het was een enorme roofvogel, met vleugels zo breed en ondoorzichtig als een zwarte paraplu. De vogel liet zich vallen en greep met zijn klauwen het schaap bij de schouders, tilde het iets op, een paar centimeter, weg van de wand,

en liet het weer los. Het schaap viel uit het zicht. Josie stond daar en zag met het blote oog het schaap van de berg neerkomen, onwetend en zonder te spartelen, als een lappenpop die valt en valt naar een onzichtbare rustplaats.

‘Een adelaar,’ zei de gids en hij floot goedkeurend. ‘Wat geweldig, zeg.’ Hij legde uit dat je dit niet vaak zag, maar dat het voor adelaars een gebruikelijke methode was om een grote prooi te doden: ze tilde die op en lieten hem van grote hoogte, een meter of honderd, naar beneden vallen, zodat hij op de rotsen te pletter sloeg en al zijn botten brak. De adelaar zeilde vervolgens naar beneden, greep het dode dier, in zijn geheel of in stukken, en bracht het naar zijn nest om zijn jongen te voeren. ‘Waarom wilde u dat wij dit zagen?’ vroeg Josie, die wist dat het door haar hoofd zou blijven spoken en haar kinderen emotioneel zou beschadigen, maar de gids was al weg.

‘Wat was dat, mama?’ vroeg Ana. Paul had het verhaal van de gids gehoord en begrepen, en het speet Josie dat hij weet had van het verraad dat op alle niveaus in de dierenwereld heerste, maar ze was dankbaar dat Ana nog gevrijwaard was van die kennis.

‘Niets,’ antwoordde ze. ‘Kom, we gaan.’

Het was het beste, zei ze tegen de kinderen, als ze uit Anchorage weggingen, de streek helemaal achter zich lieten en hun eigen weg zochten. Dus stopten ze bij een supermarkt om inkopen te doen. De winkel was 80.000 vierkante meter groot, er kwam geen einde aan. Er werd geluidsapparatuur, tuinmeubelen, pruiken, wapens en benzine verkocht. Het was er druk: truckers, een paar grote gezinnen, een paar mensen die er als native Americans uitzagen en een paar verweerde blanken; iedereen leek hondsmoe. Josie deed voldoende boodschappen voor een week, borg ze zo goed mogelijk op in de spaanplaatkastjes van de Chateau en reed weg.

Op de meeste hoofdwegen in Alaska gold een maximumsnelheid van honderd kilometer per uur, maar de Chateau kon niet harder dan vijfenzeventig. Het duurde ontzettend lang om de vijfenzestig

te halen en het kostte tien minuten rochelen en schudden om van vijfenzestig op drieënzeventig te komen, waarna het geheel als een ontploffende ster uiteen leek te zullen spatten. De eerste paar uur reed Josie dus vijfenzeventig terwijl het overige verkeer vijftwintig kilometer harder ging. Op tweebaanswegen zaten er meestal vier tot zes toeterende en vloekende bestuurders achter haar, totdat Josie een brede berm vond waar ze kon stoppen om iedereen erlangs te laten. Dan ging ze weer verder, al wist ze heel goed dat ze binnen vijf minuten een nieuwe rij boze automobilisten achter zich verzameld zou hebben. Daar had Stan allemaal niets over gezegd.

Ze had boterhammen voor de kinderen gemaakt en die op echte bordjes geserveerd, en nu ze klaar waren, wilden ze weten waar ze de bordjes moesten laten. Die moesten ze maar op het aanrecht zetten, had ze gezegd, en bij het volgende stoplicht vielen ze op de grond en braken, en de resten van de lunch werden naar alle hoeken en gaten van de Chateau geslingerd. De reis was begonnen.

Josie wist niets over Seward, maar het lag in de buurt van Homer en dus besloot ze dat het voor vandaag hun bestemming zou zijn. Ze reden ongeveer een uur en kwamen bij een beestachtig mooie baai: water als een harde spiegel en daarachter witte bergen die oprezen als een wand met dode presidenten. Josie stopte om even een paar foto's te maken, maar het hele interieur van de camper was al smerig: modder op de vloer, overal kleren en snoepwikkels, en het grootste deel van Ana's chips lag op de grond. Josie voelde zich opeens doodmoe worden. Ze deed de luxaflex dicht en liet de kinderen naar *Tom en Jerry* kijken – in het Spaans, want ze waren zo haastig vertrokken dat dit de enige dvd was die ze bij zich hadden – en op hun kleine dvd-speler keken ze naar de tekenfilms terwijl vrachtwagens langs kwamen scheuren en de Chateau telkens zachtjes deden schudden. Twintig minuten later waren de kinderen in slaap gevallen en was zij nog wakker.

Ze schoof in de rijdersstoel, draaide de dop van een pinot, schonk een beker in en maakte het zichzelf gemakkelijk met *Het*

Westen van Weleer. Stan had in de Chateau vijf nummers laten liggen van een veertig jaar oud tijdschrift met 'ware verhalen uit het oude westen'. Er stond een rubriek in die 'Vervaagde sporen' heette, waar lezers een verzoek om informatie naartoe konden sturen over lang uit het oog verloren verwanten.

'Bij de volkstelling van 1840 in de Republiek Texas,' luidde er een, 'wordt Thomas Clifton uit het district Austin genoemd, met de mededeling dat hij honderdeenveertig hectare land bezit. Ik zou graag in contact komen met zijn nageslacht.' Was getekend ene Reginald Hayes. Josie dacht na over meneer Hayes, had met hem te doen, stelde zich het fascinerende juridische steekspel voor dat hem wachtte toen hij die honderdeenveertig hectare in het district Austin wilde terugvorderen.

'Misschien kan iemand ons helpen de zusters van mijn moeder te vinden,' luidde het volgende bericht, 'de dochters van Walter Loomis en Mary Snell. Mijn moeder Bess was de oudste. Ze heeft haar zusters in 1926 in Arkansas voor het laatst gezien, Rose, Mavis en Lorna. Mijn moeder had geen vaste woon- of verblijfplaats en kon niet schrijven, en ze heeft nooit meer iets van hen gehoord. Wij zouden graag bericht ontvangen van iedereen die iets over hen weet. Ze moeten volgens mij inmiddels in de vijftig zijn.'

De rest van de bladzijde was gevuld met half vertelde verhalen over verlating en verdriet, met af en toe een toespeling op diefstal of moord.

'David Arnold is in 1912 in Colorado overleden en werd in McPherson, Kansas begraven,' aldus het laatste bericht van de pagina. 'Hij liet een vrouw en vier kinderen achter. Twee dochters zijn, meen ik, nog in leven. Ik zou gaarne een exemplaar van zijn overlijdensbericht voor het familiearchief ontvangen en anders zou ik willen weten waar hij is gestorven en of ooit is bewezen dat het moord was. En is ooit bewezen dat de dood van zijn twee zoons in 1913 verband hield met de moord op hem? Hij was mijn oudoom.'

Josie schonk haar beker nog eens vol. Ze legde het tijdschrift

neer en keek uit het raam. Er gleed een glimlach om haar lippen. Dat ze zo ver bij Carl en zijn wandaden vandaan was deed haar glimlachen. Carl zat al een aantal jaren in zijn plasfase toen ze uit elkaar gingen. Hij moest ongewoon, ja, ongehoord vaak plassen. En hij was een gezonde vent! Misschien niet het soort man dat haar over de drempel kon dragen – hij was mager, zij niet echt –, maar toch een actieve man met een goed stel longen, twee armen, twee benen en een platte buik. Dus waarom moest hij dag en nacht pissen? Het beeld dat Josie nu voor zich zag, anderhalf jaar nadat ze uit elkaar waren gegaan, was dat hij wijdbeens voor de wc stond met de deur open, om te wachten tot hij moest plassen. Of om te plassen. Of om uit te schudden nadat hij had geplast. Zijn rits open of dicht te doen voor- of nadat hij had geplast. Zijn geruite huisbroek uit te trekken omdat hij niet goed had uitgeschud na het plassen, had nagedruppeld en de broek nu naar pis stonk. 's Morgens vroeg twee keer pissen. Na het avondeten zes of zeven keer. De hele dag pissen. Elke nacht drie keer eruit om te pissen.

‘Het ligt aan je prostaat,’ had Josie gezegd.

‘Jij bent tandarts,’ had hij geantwoord.

Het lag niet aan zijn prostaat, had zijn uroloog gezegd. Maar de uroloog had geen idee waar het dan wel aan lag. Niemand wist waar het aan lag. Carl moest ook de hele tijd poepen. Je kon het aantal keren per dag tellen, maar waarom zou je?

Minstens zes keer. Het begon bij zijn eerste kop koffie. Het eerste slokje. Weer zag Josie zijn rug voor zich, zag ze hem aan het aanrecht staan voor zijn eenkopsapparaat. In zijn geruite huisbroek. Die geruite wollen broek was te kort en te dik en zat onder de witte verfspatten: hij had de badkamer van de kinderen geschilderd en daar een zootje van gemaakt. En waarom droeg hij die met verf bespatte broek? Om zichzelf en de wereld eraan te herinneren dat hij een man was die van wanten wist. Een man die (slecht) een kinderbadkamer kon schilderen. Dus stond hij daar te wachten tot het apparaat zijn blauwe kopje had gevuld. Als zijn blauwe kopje

ten slotte gevuld was, pakte hij het op, leunde tegen het aanrecht en keek de achtertuin in. Dan, bij het eerste slokje, alsof die eerste druppel zijn ingewanden deed vervloeien en alles wat vastzat losmaakte, rende hij naar de wc, de wc bij de garage, en begon hij zijn poepdag. Acht, tien keer poepen per dag. Waarom moest ze daar nu aan denken?

Als hij weer naar buiten kwam, schepte hij op tegen de kinderen dat hij 'goed werk had geleverd daarbinnen' en 'de klus als een echte vent had geklaard'. Hij wist dat hij vaak moest poepen en probeerde er een grapje van te maken. In het begin van hun relatie had Josie de fatale fout gemaakt hem te laten denken dat hij grappig was en met hem mee gegrinnikt als hij om zijn eigen grapjes moest grinniken. Daarna moest ze wel blijven lachen. Jaren van geforceerd lachen. Maar hoe kon iemand onder zulke omstandigheden blijven lachen? De kinderen zagen hem bijna nooit buiten de wc. Hij had hele discussies met ze terwijl hij op de pot zat. Hij had ooit Pauls walkie-talkie gerepareerd terwijl hij op die wc zat – terwijl Carl de batterijen plaatste, maalden daaronder zijn ingewanden vochtig voort. En daarna hadden ze de walkietalkies nog getest ook! Terwijl hij door bleef poepen, of probeerde te poepen. Carl op de plee, Paul in een andere kamer. 'Break break 1-9,' zei Carl, en 'Break B-M!'

Het was een gruwel. Ze nam de gewoonte aan de deur uit te gaan voordat het begon. Het was net zoiets als de kat van Schrödinger. Ze wist dat er zou worden gescheten, maar als zij weg was, de deur uit was voor hij zijn eerste slok koffie nam, zou er dan ook worden gescheten? Ja en nee. Josie probeerde er een einde aan te maken, maar hij wierp tegen: 'Wat nou? Had je liever zo'n anaal-retentief type gewild?' Hij meende het. Ze nam een grote slok van haar pinot. Daar werd ze koeler, opener van.

Ze besloten al vroeg om niet te vertellen dat Carl een patiënt van haar was toen ze elkaar leerden kennen. De uitleg maakte het allemaal zo prozaïsch: hij wilde zijn gebit laten reinigen en had online naar een tandarts in de buurt gezocht. Haar praktijk was de enige

waar hij meteen terecht kon. Zou een mens met gevoel dat romantisch noemen? Tijdens de behandeling zag ze hem nauwelijks. Een paar weken later was ze bij de Foot Locker, voor sokken, toen een man, een klant die op de grond voor haar zat met één hand in een schoen, opkeek en groette. Geen idee wie het was. Hij was knap, dat wel, met een huid als albast, groene ogen en lange wimpers.

‘Carl.’ Hij haalde zijn hand uit de schoen en stak hem haar toe. ‘Van uw praktijk.’

Hij moest lang lachen, alsof het idee dat iemand bij Foot Locker zou werken een geweldige grap was: ‘Nee, nee, ik werk hier niet.’

Hij was vier jaar jonger dan Josie en had de energie van een puppy die nooit buiten komt. Een jaar lang was het leuk. Ze had toen een jaar haar eigen praktijk en hij hielp haar, speelde voor loopjongen, hing posters op in de wachtkamer en hield alles luchtig en vol energie. Hij hield van fietsen. Van ijs halen. Van kickball. Hij at energierepen met chocola uit knisperende gouden wikkels. Hij had een onstuitbaar libido en geen enkele beheersing. Ze had een relatie met een twaalfjarige.

Maar hij was zevenentwintig. Hij had toen geen betaald werk en had ook daarvoor of daarna nooit een vaste baan gehad. Zijn vader was eigenaar van een onafzienbare lap grond in Costa Rica, die hij had ontbost om plaats te maken voor koeien ter spijziging van Amerikaanse en Japanse carnivoren, en alle bezigheden op een kleinere schaal pasten Carl daarom niet.

‘We hebben een dilettant van hem gemaakt,’ zei zijn moeder, Luisa. Ze was Chileense van geboorte en opgegroeid in Santiago. Haar moeder was arts, haar vader diplomaat en depressief. Ze had Carls roodharige vader Lou ontmoet in Mexico-Stad toen ze daar promoveerde. Zij had Carl en zijn twee broers gekregen terwijl Lou, telg uit een oliegeslacht, grond in Costa Rica kocht, bossen kapte, koeien fokte en een zakenimperium opbouwde. Hij had tien jaar geleden echtscheiding aangevraagd om te kunnen trouwen met de ex-vrouw van een bekende maar dode drugsdealer uit Chiapas. Lui-

sa en Lou hadden een onwaarschijnlijk goede relatie. ‘Op afstand is hij zoveel leuker,’ vond Luisa.

Ze was nu een mooie, gerimpelde zestigjarige, die naar eigen inzicht leefde en met een groep bruinverbrande, overdag drinkende vriendinnen in Key West woonde. Elke keer als Josie haar ontmoette, was ze weer weg van haar: haar openhartigheid, haar grimmige humor, haar inzicht in Carl. ‘Hij heeft de korte aandachtsspanne van zijn vader, maar niet diens visie.’

Carl had het een en ander aan vergunningen en vaardigheden bij elkaar gesprokkeld. Hij was een paar jaar makelaar geweest, al had hij nooit iets verkocht. Hij had geliefhebberd in meubels ontwerpen, mode en sportvisserij. Hij had een kast vol fotoapparatuur. Luisa en Josie waren eigenlijk min of meer verplicht van hem houden, maar het tragische was dat ze elkaar veel leuker vonden.

‘Vorig jaar moest ik hem op video opnemen,’ zei Luisa met haar hese stem. ‘Hij is nog steeds bezig zijn plaats in de wereld te ontdekken, zijn eigen lichaam te ontdekken, zeg maar. Op een dag vroeg hij me om hem onder het lopen te filmen, van voren, van achteren en van opzij. Hij wilde zeker weten dat hij inderdaad zo liep als hij dacht. Dus heb ik mijn zoon, een volwassen man, gefilmd terwijl hij over straat heen en weer liep. Hij leek tevreden met het resultaat.’

‘Hij is knapper dan jij.’ Dat had Sam gezegd toen ze Carl ontmoette. ‘Dat kan niet goed zijn.’ Hij kon amusant zijn. Lafaards zijn vaak ontzettend charmant. Maar kon iets wat bij Foot Locker was begonnen ooit groots worden? Josie was nooit met Carl getrouwd en daar zat een verhaal achter, een reeks met elkaar verbonden verhalen, episodен, besluiten en tegenslagen, waar zowel zij als Carl schuld aan had. Ten slotte was hij vertrokken, met haar volledige instemming. Op dat moment was ze er blij om. De lafaard. Lafaard, lafaard, dacht ze – het waren de basisbouwstenen van zijn DNA: lafheid en de mutatie die zijn krachteloze darmen had veroorzaakt. Hij was op heel veel manieren laf, maar ze had niet voorzien dat hij na zijn

vertrek compleet zou verdwijnen. Wat ze dan had gewild? Ze had een soort algehele betrokkenheid gewild, misschien maandelijks bezoeken, een vader die de kinderen eens een weekend meenam. Hij kon best goed met kinderen overweg, was ongevaarlijk in de buurt van Ana en zachtmoedig tegenover Paul. Hij leek kinderen eigenlijk best leuk te vinden, meende dat hij ze aan het lachen kon maken, en zijn onvolwassen kijk op het leven leek perfect bij de hunne te passen.

Jaren nadat ze elkaar hadden leren kennen was hij nog altijd een kind, nog steeds bezig zijn plek in de wereld en zijn eigen lichaam te ontdekken. Op een dag vroeg hij ook aan Josie om hem tijdens het lopen te filmen. Josie was verbijsterd, maar liet niet merken dat ze wist dat Luisa dat ook al gedaan had. 'Ik weet denk ik wel hoe ik loop, maar ik heb het nooit objectief gezien. Ik wil zeker weten of ik inderdaad zo loop als ik denk.' Dus filmde Josie deze volwassen man terwijl hij de straat op en neer liep. Maar een halfjaar later was hij weg. Dat jaar zag hij de kinderen twee keer, het jaar daarna nog één keer.

Josie zette de radio aan, hoorde Sam Cooke een eenvoudig liedje zingen en bedacht dat alleen schrijvers van popsongs en zangers van popmuziek echt wisten hoe je moest leven. Een liedje schrijven, hoeveel tijd kost dat nou helemaal? Een paar minuten? Een uur misschien, of een dag. En dan zing je het voor mensen die daarom van je houden. Die houden van je muziek. Miljoenen mensen vreugde schenken, steeds opnieuw. Of een paar duizend. Of maar een paar honderd. Maakt dat uit? De muziek sterft niet. Sam Cooke, al lang dood, niet meer dan stof, was nog steeds in ons midden, vibreerde nu in Josies binnenste en legde nieuwe neurale paden aan in de hersenen van haar kinderen, met een stem die glashelder was, een magnifieke zangvogel die door de radio kroop en op haar schouder neerstreek, zelfs hier, zelfs nu, om negen uur in deze avondse camper ergens tussen Anchorage en Homer. Hoewel Sam Cooke te vroeg

was gestorven, wist hij hoe je moest leven. Had hij zelf geweten dat hij wist hoe je moest leven?

Josie ging verzitten in de Chateau en schonk de laatste wijn in haar beker. Zo. Meer niet. Ze draaide het raam open en ademde de bijtende lucht in. Ze hadden gezegd dat de branden honderdzestig kilometer ver waren, maar overal hing een brandlucht die klauwen leek te hebben. Haar keel spartelde tegen, haar longen smeekten om verlossing. Ze draaide het raam weer dicht en dacht door het glas een hert te zien, maar besefte toen dat het een oude zaagbok was. Ze liet de wijn door haar mond spoelen, gorgelde even en slikte hem door. Af en toe bracht een windvlaag de Chateau aan het wiebelen en het serviesgoed in de kastjes rammelde zacht.

Ze bladerde door *Het Westen van Weleer* en gooide het blad op de rijdersstoel. Zelfs de klaaglijke zoektochten in ‘Vervaagde sporen’ maakten haar treurig en jaloers. Ze was als een onbeschreven blad ter wereld gekomen. Haar ouders waren onbeschreven bladen. Haar hele familie was dat trouwens – al zaten er nogal wat verslaafden tussen en had ze een neef die zich voor anarchist uitgaf –, maar verder was Josies hele familie een onbeschreven blad. Ze kwamen nergens vandaan. Amerikaan zijn betekent dat je een onbeschreven blad bent, en een echte Amerikaan is totaal blanco. In die zin was Josie dus al met al een echt grote Amerikaan.

Maar toch, af en toe had ze vage verwijzingen naar Denemarken gehoord. Een paar keer had ze haar ouders een link met Finland horen noemen. Haar ouders wisten niets over deze culturen en nationaliteiten. Ze bereidden geen nationale gerechten, leerden Josie geen traditionele gebruiken en hadden ook geen familie met nationale gerechten of traditionele gebruiken. Ze hadden geen klederdrachten, geen vlaggen, geen banieren, geen zegswijzen, geen voorouderlijke grond of dorpen of volksverhalen. Toen ze tweëndertig was en een dorp wilde bezoeken, ergens waar haar voorouders vandaan kwamen, had geen van haar verwanten ook maar enig idee waar ze naartoe zou kunnen. Een oom dacht behulpzaam te zijn:

‘Iedereen in onze familie spreekt Engels. Misschien moet je naar Engeland?’

Het nummer van Sam Cooke was afgelopen, het radiojournaal begon, het woord ‘rechtszaak’ viel en Josie voelde een withete pijn-scheut, zag het gezicht van de oude vrouw, Evelyn Sandalwood, de stekende ogen van haar procedeergrage schoonzoon, en wist zeker dat het niemand ook maar iets kon schelen dat haar praktijk haar was afgenomen; ze wist zeker dat er alleen maar lafaards op de wereld waren, dat werk niets betekende, voor niemand, dat dienstbaarheid niets betekende en dat kleinzieligheid, slinksheid en hebzucht het altijd wonnen – niets kon de stelende gluipeerds op deze wereld verslaan. Uiteindelijk wisten ze de mensen die dapper en oprecht waren, die een integer leven wilden leiden, eronder te krijgen. De gluipeerds wonnen altijd, omdat liefde en goedheid een ijshoorntje waren en verraad een tank.

Toen zij Carl anderhalf jaar geleden had gezegd dat ze moesten ophouden te doen of ze van elkaar hielden en gewoon verder moesten gaan als de ouders van Paul en Ana, was hij het huis uit gelopen – het huis dat hij had willen hebben en, toen het eenmaal gekocht en verbouwd was, verafschuwde; de Occupy-beweging had hem op het idee gebracht dat woningbezit niet alleen burgerlijk was, maar een concrete misdaad tegen de 99 procent – en hij was door de buurt gaan wandelen. Twintig minuten later had hij zich ermee verzoend en een plan gemaakt voor omgangsregelingen enzovoort. Zij was doodsbang en vol overtuiging het gesprek aangegaan, maar na afloop was ze gevloerd. Op welk gevoel van triomf ze ook gehoopt had, door meteen in te stemmen had hij het haar ontnomen, hij was direct over de logistiek begonnen.

Nu was Josie veertig en moe. Ze was moe van haar reis door de dag, van de oneindig vele stemmingen die in een paar uur samengebald zaten. Eerst waren er de verschrikkingen van de ochtend geweest, van te weinig slaap en het gevoel pfeiffer onder de leden te hebben; daar galoppeerde de dag al bij haar vandaan en zij moest

er te voet achteraan met haar laarzen in haar handen. Daarna ging het even opwaarts, de adempauze na een tweede kop koffie: dan leek alles mogelijk, dan wilde ze haar vader en moeder bellen, het bijleggen, bij hen op bezoek gaan met de kinderen, dan liet ze bij het naar school rijden (de mensen die het onmiskenbare recht op schoolbussen hadden opgegeven, hoorden overigens in het gevang) de hele auto meezingen met het nummer uit *The Muppets*, 'Life's a Happy Song'. Maar dan, als de kinderen weg waren, raakte haar stemming elf minuten in een vrije val; dan nog meer koffie en nog meer euforie, tot het moment dat ze bij haar praktijk aankwam, de koffie was uitgewerkt, zij een uur of wat min of meer gevoelloos werd en afstandelijk, onder water, haar werk deed. Af en toe had je blijde of interessante patiënten, patiënten die goede vrienden waren geworden, geklets over kinderen tijdens het peuteren in hun natte mond, het afzuigen, het spugen. Er waren inmiddels te veel patiënten, het liep uit de hand. In haar hoofd was ze voortdurend bezig met de taken die ze moest verrichten, het reinigen en vullen: precisiewerk, maar het was met de jaren veel gemakkelijker geworden om het grotendeels te doen zonder er met haar volle aandacht bij te zijn. Haar vingers wisten wat hun te doen stond en werkten nauw samen met haar ogen – haar gedachten konden alle kanten op. Waarom had ze zich met die man voortgeplant? Waarom was ze op deze mooie dag aan het werk? En als ze nu eens wegging en nooit meer terugkwam? Ze zouden er wel iets op vinden. Ze zouden het wel overleven. Zij was niet nodig.

Soms vond ze mensen leuk. Sommige kleine kinderen en ook een paar tieners. De veelbelovende tieners, uit wier gezicht, stem en hoop een onschuld sprak die alle twijfel over de dubieuze drijfveren en mislukkingen van de mens kon wegnemen. Jeremy, bijvoorbeeld, de beste van allemaal. Maar Jeremy was dood. Jeremy, een tiener, was dood. Hij zei graag: 'Geen zorgen.' De dode tiener had gezegd: 'Geen zorgen.'

Het middaguur was het dieptepunt. De middagzon eiste ant-

woorden, de vragen waren voorspelbaar, oninteressant en niet te beantwoorden. Maakte ze het beste van haar leven? Het gevoel dat ze ermee moest kappen, dat de praktijk saai en tot mislukken gedoemd was, dat ze ergens anders allemaal beter af zouden zijn. Zou het niet geweldig zijn alles op te geven? In de hens te steken?

Dan de lunch. Eventueel buiten, op een lommerrijke patio. De lucht van geurkaarsen. Met een vriendin die net met haar klusjesman naar bed was geweest. Gieren van de lach. Bestraffende blikken van de andere eters. Een paar slokjes van de chardonnay van haar vriendin, dan een paar pepermuntjes en plannen om samen een weekend weg te gaan, met de kinderen, nee, zonder de kinderen, de belofte om foto's van de klusjesman te mailen en eventuele pikante appjes die ze van hem kreeg, door te sturen.

De opleving na het eten, de opkomende gloed van 's middags een tot drie, *The King and I* hard uit alle speakertjes, het besef dat hun werk, dat tandheelkunde belangrijk was, dat de hele praktijk deel uitmaakte van de gemeenschap – ze hadden elfhonderd patiënten en dat was toch iets, dat wilde wel wat zeggen, dat waren gezinnen die voor een cruciaal aspect van hun gezondheid op hen rekenden –, en het was ook leuk, bijvoorbeeld wanneer het voor niemand te missen was dat Tania, Josies nieuwste medewerker, tijdens de lunch een wip had gemaakt, straalde en dierlijk naar zweet rook. Dan halfvier en de totale ineenstorting. Het gevoel van verlatenheid en hopeloosheid, alles was verloren, wat was dit voor een puinhoop? Wie waren die rotzakken om haar heen? Waar ging dit allemaal over? Het ging allemaal nergens over en ze was nog zoveel geld schuldig voor al die apparatuur, ze was de slavin van dit alles, en wie waren die vervelende werknemers die er geen benul van hadden dat al die schuld als een klem om haar hoofd zat?

Dan de opluchting, vijf uur sluitingstijd... of ze ging zelfs om tien over halfvijf al weg. Klaar om tien over halfvijf! De opluchting tijdens het naar huis rijden, de gedachten aan haar gezellige huisje, haar smerige bank, de bezem die in de hoek stond, op wacht naast

wat ze gisteravond had aangeveegd zonder het te kunnen opbrengen het weg te gooien. Wacht even. Misschien bloeiden er nieuwe bloemen in de tuin. Die verschenen soms tussen negen en vijf. Ze konden in één dag groeien, uitlopen en bloeien! Dat vond ze geweldig. Dat gebeurde soms. De oprit op. Geen bloemen, geen nieuwe kleuren. Dan de deur opendoen, Estaphania groeten – hallo, tot ziens – misschien een cheque voor haar uitschrijven, tegen haar willen zeggen dat ze maar mazzel had dat ze op deze manier werd betaald, geen belasting, handje contantje, spaar je wel genoeg, Estaphania? Dat zou toch wel moeten, als je ziet wat ik je zwart betaal.

Dan hield ze haar kinderen tegen zich aan, hun zweet, hun klitterige haar, Ana liet een nieuw wapen zien dat ze had gemaakt of gevonden. De ervaring wanneer ze onder het koken een glaasje cabernet dronk. Muziek aan. Misschien met de kinderen dansen. Misschien de kinderen op het aanrecht laten dansen. Wat een lieve snoetjes. Wat geweldig dat zij het geweldig vinden dat jij onbekrompen, uitbundig en leuk bent. Jij bent leuk! Bij jou is immers iedere dag anders. Je zit vol mogelijkheden. Je bent schitterend, uitgelaten, je danst, kijkt omhoog, schudt je haar los, ziet de verrukking, de afschuw en de aarzelende glimlach op Pauls gezicht – je laat de teugels vieren, je zingt, met je hoofd naar beneden nu en je ogen dicht, en dan hoor je iets breken. Ana heeft iets gebroken. Een bord, honderd scherven op de grond en ze weigert zich te verontschuldigen. Ana klimt van het aanrecht, rent weg, helpt niet mee.

Weer die instorting. Het gevoel dat je dochter nu al abnormaal is en alleen maar erger zal worden. In een flits zie je haar als tiener, als adolescent: losgeslagen, een geïmproviseerde bom, een uitbarsting van onzichtbare, om zich heen grijpende woede. Waar zit ze nu? Ze is gevlucht. Niet naar haar kamer, maar ergens anders heen, een kast, ze vlucht altijd naar huiveringwekkende plekken die in een Duits sprookje zouden passen. Zeker weten dat het huis te klein

is voor jullie allemaal, dat jullie goeddeels buiten zouden moeten leven, in een joert met veertig hectare eromheen – zou het niet beter zijn als de kinderen buiten waren, waar er niets kapot kon, waar ze beziggehouden konden worden met jagen op ongedierte en hout sprokkelen? Naar een boerderij verhuizen, vijftienhonderd kilometer prairie. Het was de enige logische keuze. Al die energie en die gillende stemmen binnen deze benauwde muren opsluiten? Dat sloeg nergens op.

Dan de hoofdpijn, de stekende, onbeschrijflijke hoofdpijn. De pen die door je achterhoofd naar ergens bij je rechter oogkas wordt gedreven. Paul vragen de paracetamol te halen. Hij komt terug, er is geen paracetamol in huis. Het is te laat om naar de winkel te gaan, het is al etenstijd. Gaan liggen terwijl de rijst kookt. Zo meteen komt Ana de kamer binnen. Tegen haar blazen vanwege het bord. Een paar algemene opmerkingen maken, dat ze niet geeft om mooie spullen, dat ze roekeloos is, nooit luistert en nooit helpt of opruimt. Ana de kamer uit zien lopen. Je afvragen of ze huilt. Met grote moeite opstaan, je hoofd is een zinkgat waar een gelukkig huis in verdwijnt, en naar haar kamer lopen. Daar is ze. Haar op haar knieën zien zitten en tegen zichzelf horen praten met haar handen op haar Star Wars-sprei, onaangedaan. Ze zit heel lief te spelen, doet de stemmen van Iron Man en de Green Lantern na, die in hun lispelende medeleven allebei heel vriendelijk en geduldig klinken. Weten dat ze onverwoestbaar is, veel sterker dan jij. Naar haar toe gaan en zien dat alles al vergeten en vergeven is, ze is een slagschip zonder geheugen, haar dus op haar hoofd kussen en haar oor en haar ogen en dat is wel weer genoeg, zegt Ana dan, die haar moeder wegduwt, maar haar moeder weerstaat het wegduwen, ze tilt Ana's shirt op, kust haar op haar buik, hoort Ana's hese lachje en houdt zoveel van haar dat het ondraaglijk is. Ana meenemen naar de keuken, haar weer op het aanrecht zetten en de rijst in de gaten laten houden terwijl Paul in de buurt blijft. Paul ook een knuffel geven, je glas leegdrinken, nog een glas inschenken

en je afvragen of je na anderhalf glas rode wijn in alle opzichten een betere ouder bent. Een aangeschoten ouder is een liefhebbende ouder, eentje die haar vreugde, genegenheid en dankbaarheid openlijk toont. Een aangeschoten ouder is een en al liefde, zonder terughoudendheid.

Door de bossen voor Josie gleed een reeks lichten voorbij. Ze stapte uit de Chateau, een onzichtbare brand ergens zorgde voor een licht giftige lucht, en ze rende naar de weg, waar ze een konvooi rode en geelgroene brandweerwagens langs zag scheuren. Van de brandweermannen waren alleen vage silhouetten te zien, tot de zevende en laatste auto, waarin achter het tweede raam een gezicht in een piepklein lichtje leek te kijken, misschien een instrumentenpaneel, misschien zijn telefoon, maar hij glimlachte en leek ontzettend gelukkig, een jonge brandweerman onderweg ergens naartoe, met zijn helm op. Josie zwaaide naar hem als een bevrijde Europese dorpeling in de Tweede Wereldoorlog, maar hij keek niet op.

Hoe dan ook, zij was er klaar mee. Met de stad. Met haar praktijk, met keramische vullingen, met het gebit van de onuitstaanbaren. Klaar en weg. Ze had een comfortabel leven gehad, maar comfort is de dood voor de ziel, die van nature zoekend, vasthoudend en onbevredigd is. Die onvrede jaagt de ziel voort, doet hem verdwalen, zich verliezen, worstelen en zich aanpassen. En aanpassing is groei en groei is leven. Een mens kan kiezen om ofwel nieuwe dingen te zien: bergen, watervallen, dodelijke stormen, zeeën en vulkanen, ofwel steeds dezelfde door mensenhand gemaakte, steeds weer aangepaste dingen. Metaal in deze vorm, dan in die vorm, beton zus of zo. En ook mensen! Dezelfde gerecyclede, aangepaste emoties – *fuck it*, ze was vrij. Vrij van menselijke verwickelingen! Door stagnatie was ze een langzame dood gestorven, was in feite het gevoel uit haar gezicht verdwenen. Een jaar geleden, bij het begin van het rechtbankdrama, had ze een maand lang geen gevoel in haar gezicht gehad. Ze kon het aan niemand uitleggen en bij de eerste hulp stonden ze voor een raadsel. Maar het was echt zo.

Een maand lang had ze geen gevoel in haar gezicht gehad en kon ze niet uit bed komen. Wanneer was dat? Een jaar geleden, en geen goed jaar. Duizend redenen om de achtenveertig aaneengesloten Verenigde Staten te verlaten, om een land te verlaten dat zich steeds dieper in de modder werkte, dat zich sporadisch aan vooruitgang en verlichting waagde maar verder verbeelding miste en tot kannibalisme neigde, tot het opvreten van de jongeren en de zwakken, tot vingerwijzen, klagen, verstrooiing en de vulkanische uitbarsting van oude vijandschappen. Weggaan was onvermijdelijk geworden door de vrouw die een rechtszaak tegen haar had aangespannen omdat zij haar kanker zou hebben veroorzaakt of anders had nagelaten het beukende geweld te stuiten van het carcinoom waaraan ze uiteindelijk (maar nu nog niet) zou overlijden. Je had Elias en Evelyn en Carl met zijn goebbelsiaanse plannen. Maar vooral die jongen, al sinds zijn kindertijd een patiënt van haar, die nu dood was omdat hij had gezegd dat hij in het leger ging om scholen en ziekenhuizen in Afghanistan te bouwen en Josie hem 'eerzaam' en 'dapper' had genoemd. Een halfjaar later was hij dood en ze kon haar medeplichtigheid niet wegpoetsen. Ze wilde nu niet aan Jeremy denken en er was hier niets om haar aan Jeremy te herinneren. Nee. Maar kon ze werkelijk herboren worden in een land van bergen en licht? Weinig kans.

II.

Josie werd wakker van geklop, een aanhoudend, hol geklop ergens onder haar. Ze deed haar ogen open en kwam tot de ontdekking dat ze op een zeker moment naar de Chateau was teruggekeerd en in het bovenbed was geklommen. Het was buiten donker en Paul en Ana waren beiden buiten westen, al had Ana het voor elkaar gekregen zichzelf zo te draaien dat ze nu met haar voeten bij Pauls hoofd lag.

Het kloppen hield op en begon toen weer, harder. Het was Carl. Hij had haar gevonden. Ze had iets gedaan wat verboden was. Met haar kinderen de staatsgrens overschreden? Mocht dat niet van de wet? Ze had niet de moeite genomen dat te controleren. Eigenlijk had ze het niet gecontroleerd omdat ze wist dat het misschien niet mocht en ze het niet zeker wilde weten.

Dan een stem. Een man. Een andere stem, niet die van Carl. Ze dacht aan de kinderen en waar ze die kon verstoppen. Ze dacht aan het fluwelen zakje dat ze onder het aanrecht van de Chateau had verstoppt.

‘Wakker worden. Politie.’

Josie klom naar beneden en zag bij de Chateau een man in uniform rondlopen, zijn speurende zaklantaarn bewoog met snelle, snijdende bewegingen.

Ze had geen reden om aan te nemen dat de man niet was wat hij voorgaf te zijn, een agent, maar het was een grijze nacht en de duistere mythen uit haar dromen vergezelden haar nog, dus deed ze de deur niet open. In plaats daarvan ging ze in de bestuurdersstoel zitten en zwaaide naar hem.

‘Hallo,’ zei ze door het dichte raam.

De agent vroeg haar niet het raam te openen. Hij vroeg haar niet om een ID, verzekeringsbewijs of wat voor verklaring dan ook.

‘U mag hier niet overnachten,’ zei hij door het raam en hij wees naar een bord vóór haar waar dat ook op stond. ‘Oké?’ vroeg hij, vriendelijker nu.

Een golf van dankbaarheid sloeg door haar heen. Ze stroomde de laatste tijd steeds over van dankbaarheid tegenover vreemden wanneer die niet tegen haar begonnen te schreeuwen, te vloeken, haar bijna vermoordden of kwaad probeerden te doen. Bij elke ontmoeting die ze ongehavend doorkwam viel ze bijna flauw van waardering, meer nog wanneer iemand ook nog eens aardig was. ‘Ja, goed,’ zei ze en ze stak haar duim naar hem op. ‘Dank u wel, agent.’

Toen hij weg was, startte Josie de motor, de klok op het dashboard gaf 2:14 aan. Wat was ze toch dom. De kinderen zouden nu vrijwel permanent uit hun gewone slaapritme zijn. En waar moesten ze allemaal slapen als ze in dit ding, een kampeerwagen, niet mochten kamperen op een enorme parkeerplaats met ansichtkaartenuitzicht op een baai? Stan had iets gezegd over camperparken die overal in de staat te vinden zouden zijn, maar die pasten niet in Josies plan. Wat zij wilde was de vrijheid om gewoon ergens te stoppen en te eten, te slapen of voor onbepaalde tijd te blijven.

Ze overwoog Paul en Ana wakker te maken en ze hun gordel om te laten doen voordat ze wegreed, maar ze koesterde de irreële hoop dat ze de hele nacht door zouden slapen als ze hen met rust liet. Dat was onwaarschijnlijk – het sloeg in feite nergens op –, maar haar manier van opvoeden hield in dat ze hoopte op dingen waar ze nauwelijks of geen controle over had.

Ze zette de radio aan en hoorde niets. Ze draaide de knop naar links en naar rechts, en toen ze meende een flauw signaal gevonden te hebben, draaide ze het geluid harder. Het stierf weg en er was kilometerslang niets meer te horen.

Dan: ‘I’ve got big balls!’ Een mannenstem. Een lied gespeeld

door een man in een schooljongensuniform. Ze zette het zacht en hoopte dat de kinderen niet wakker waren geworden. Sinds ze Stans oprit achter zich hadden gelaten, was dit de regel: de radio, die hij 'wispelturig' had genoemd, liet urenlang niets horen en barstte dan opeens in gezang uit.

Ze reed naar het zuiden, speurend naar borden, maar in plaats daarvan zag ze het gezicht van Evelyn, de stervende vrouw die nu haar praktijk bezat, en ze zag Evelyns kwaadaardige schoonzoon, en daarna zag ze het gezicht van de dode soldaat. Welke idioot gaat er in haar eentje Alaska in met zo'n wagen? Ze had er zelf voor gezorgd dat ze zulke eindeloze stukken moest rijden terwijl haar kinderen sliepen of met hun eigen dingen bezig waren en zij niets anders kon doen dan nadenken over haar vergissingen en de fundamentele vergissing andere mensen te kennen, die ten slotte toch allemaal zouden sterven of haar naar het leven staan.

Eindelijk zag ze het woord CAMPERPARK op een handgeschilderd bord. Ze draaide een grindterrein op en reed langzaam langs een hoge wigwam met een zwaar naar rechts hellende totempaal ernaast. Het kantoortje was een roze aluminium woonwagen, waarbinnen één flauw, gelig lichtje brandde. Ze klopte met een zwak, blikkerig geluid op de deur.

'Momentje,' zei een vrouwenstem ergens diep in de woonwagen.

'Dank je,' zei Josie eerst bij zichzelf en daarna tegen de vrouw die de deur opendeed. De vrouw was van haar leeftijd, met zwart haar in een suikerspin. De aanblik van dat bijna dertig centimeter hoge haar deed Josie even terugkeren naar een vrolijk oord in de jaren vijftig, waar de toekomst bol, glad en glanzend was en naar de hemel reikte.

'Is die van jou?' vroeg de vrouw die met haar kin even naar de Chateau wees. 'Eén nacht?'

Josie bevestigde de ene nacht en in een zeldzame kwebbelbui vroeg ze de vrouw: 'Hoe gaat-ie?', waarbij ze zelf ook niet kon verklaren waarom ze 'ie' zei.

'We hopen op regen. We zitten te springen om regen.'

Josie knikte, al begreep ze niet meteen waarom. Ze dacht aan boerderijen, gewassen, droogte, ze kende Alaska niet als een belangrijke landbouwstaat, en toen schoten haar de branden te binnen. Volgens een radiobericht dat ze die dag had gehoord, woedde er op dat moment op minstens honderdvijftig plaatsen brand. 'Ik hoop daja 't krijgt,' zei Josie, nog steeds met haar nieuwe nepaccent.

De vrouw rekende vijfenveertig dollar en zei Josie dat ze kon blijven staan of ergens anders een plekje kon zoeken. Waar ze maar wilde, het terrein was verder leeg.

'Er is om zeven uur ontbijt als je wilt,' zei de vrouw nog en ze deed de deur dicht. Toen Josie weer bij de Chateau was, waren de kinderen wakker.

'Zijn we doorgereden?' vroeg Paul.

Josie beaamde dat ze waren doorgereden, maar liet de politieman achterwege. Ze kon voor geen van beide kinderen voorspellen welk effect de verschijning van een agent zou hebben. Soms gaf de politie hun een veilig gevoel, andere keren wees die juist op de nabijheid van chaos en criminaliteit. Meer dan met elk ander gevaar op deze aarde waren haar kinderen bezig met 'inbrekers'. Thuis in Ohio moest Josie om de drie avonden uitleggen dat er in hun stad geen inbrekers waren (wel dus), dat ze een uitgebreid alarmsysteem hadden (niet dus) en dat het absoluut onmogelijk was dat een inbreker ooit binnen een straal van een kilometer van hun huis zou komen (drie maanden eerder was vroeg in de avond bij de burens ingebroken door een stel methverslaafden die de eigenaar bewusteloos hadden geslagen met zijn eigen tennistracket).

'Laten we maar weer gaan slapen,' zei ze in de wetenschap dat dat niet zou gebeuren. Haar kinderen hadden honger. Ana wilde de wigwam zien. Josie merkte op dat het bijna drie uur 's nachts was en dat iedereen sliep, maar dat interesseerde de kinderen niet. En dus gaf ze hun koude quesadilla's en rauwe groenten uit een plastic zak en liet ze hen *Tom en Jerry* en *español* kijken boven de cabine.

Voor zichzelf schonk ze een slokje van de pinot in die ze in An-

chorage had gekocht en ze staaarde naar het bos voor haar. Ze vond haar *Westen van Weleer*, sloeg ‘Vervaagde sporen’ op en ontdekte een heel vreemd spoor:

‘Mijn vader, Addison Elmer Hoyt, is zijn boek over de genealogie van de familie Hoyt kwijtgeraakt in of nabij Polson, Montana, rond 1916 – in ieder geval vóór de Eerste Wereldoorlog – en hij was te ziek om ernaar te zoeken. Onze familiebijbel rept van voorouders met de naam Hoyt uit Worcester, New Braintree, Massachusetts, rond 1723 of daarvoor. De eerste Hoyt die wordt genoemd is Benjamin. Hij is in 1723 geboren en omgekomen bij de Slag om Fort Ticonderoga. Benjamin had een zoon, Robert, die op 6 mei 1753 werd geboren en gehuwd was met Nancy Hall, dochter van Zakius Hall en Mary Jennison Hall. Denkt u dat dit boek van de Hoyts na al die jaren nog bestaat? Mogelijk staan er pentekeningen in van paarden en kleine vogels en ook schoonschrift, want vader schetste en tekende zeer gaarne. Hij is geboren in Green County, Illinois, als zoon van Albinus Perry en Surrinda Robinette New Hoyt. Afstammelingen van deze lijn die bereid zijn informatie uit te wisselen, wordt vriendelijk verzocht contact op te nemen.’

Josie dacht erover haar leven anders in te richten om de Hoyts te kunnen helpen, dacht erover zich in het vervolg Surrinda te noemen en klom naar het bed boven de cabine. Het was breed genoeg voor hen drieën, al was er voor hun hoofden evenveel ruimte als in een doodskist. De matras was flinterdun, de lakens en kussens roken naar schimmel en hond, maar ze wist dat ze binnen een paar minuten zou slapen. Ana’s hoofd verscheen, haar ogen groot van ongeloof over wat zij als een gigantisch reizend stapelbed beschouwde, en Paul volgde. Josie greep hen beet, kietelde hen, trok hen naar zich toe en sloeg haar armen om hen heen, zodat Ana stevig tussen haar twee beschermers in lag. Hoe zou het zijn, vroeg Josie zich af, om te weten dat er altijd mensen om je heen waren wie jouw welzijn en veiligheid aan het hart ging? Zijzelf had zo iemand, voor zover ze wist, al vijftieng jaar niet meer. Ze sloot haar ogen.

‘Ik ben niet moe,’ zei Ana.

‘Misschien kan Paul je dan wel voorlezen,’ zei Josie, die merkte dat ze snel insliep, maar die ook wist dat als haar kinderen de verkeerde kant op draaiden, ze anderhalve meter naar beneden zouden storten. Ze legde hen zo neer dat zijzelf aan de buitenkant lag en de kinderen ingesloten lagen, als bagage weggestouwd in de voorkant van de slaapruijnte.

Ze hoorde Paul en Ana een van hun gesprekken voeren, dat deden ze vaak binnen gehoorafstand van Josie. Ana stelde dan existentiële vragen over zichzelf en haar familie en Paul gaf naar beste weten antwoord, maar was totaal niet geneigd Josies hulp in te roepen.

‘Gaan we hier naar school?’ fluisterde Ana.

‘Waar?’ fluisterde hij terug.

‘In Aska,’ zei Ana.

‘Alaska? Nee. We zijn op vakantie, dat zei ik toch.’

‘Kunnen hier inbrekers komen?’

‘Nee, er zijn geen inbrekers die campers beroven. En overal zitten grote sloten en alarmsystemen op. En de politie bewaakt ons en ziet ons van boven.’

‘Uit hellekopters?’

‘Ja. Heel veel helikopters.’

‘Wat zit er boven de hellekopters?’

‘De lucht.’

‘Wat zit er boven de lucht?’ vroeg ze, en na een lange stilte antwoordde hij: ‘De ruimte. Sterren.’

‘Zijn die goed?’

Dit had Ana van Paul overgenomen. Paul wilde elke dag weten of iets, een film, een auto of een mens, goed was. Is hij goed? Was dat goed? Hij durfde niet op zijn eigen smaak te vertrouwen of had die nog niet ontwikkeld, daarom vroeg hij altijd heel serieus en heel beslist: is dat goed? De enige vraag waarover hij niet leek na te denken was: ben ik goed? Hij scheen te weten dat hij dat was.

‘Bedoel je of ze aardig zijn?’

‘Ja.’

‘De sterren zijn ontzettend aardig. En ik ben vergeten te zeggen dat er tussen de lucht en de sterren een hele laag vogels zit. Die houden de wacht over iedereen beneden.’

‘Zijn die groot?’

‘Die vogels? Nee, niet echt. Maar het zijn er miljoenen. En ze zien alles.’

‘Welke kleur hebben ze?’

Het geduld van die jongen, ongelooflijk. ‘Blauw. Lichtblauw,’ zei hij, en na een korte stilte, waarin hij een ontdekking deed waarvan hij zelf onder de indruk was: ‘Daarom kun je ze ook niet zien, ze vallen weg tegen de hemel.’

Josie was dol op haar kinderen, maar ze kende dit soort dingen van Paul, dus trok ze een kussen over haar hoofd om hun stemmen niet te horen en al snel voelde ze Paul langs haar naar beneden klimmen, naar het keukentje, en daarna voelde ze hem weer terugkomen. Hij kroop over haar heen en ze hoorde hem de bladzijden van een boek omslaan en woorden tegen Ana fluisteren. Josie zag hun gezichten voor zich, de hoofden bij elkaar gestoken, en aan Ana’s zwijgen merkte ze dat ze sliep en dus kon ze eindelijk zelf ook de slaap vatten.

III.

Maar dit was nog geen land van bergen en licht. Wat ze tot nu toe hadden gezien was gewoon een plek. Er waren bergen, een paar, maar de lucht was ziekelijk geel en het licht vlak. Door het ovale raampje dat op de voorkant uitkeek, had ze zicht op het ware Alaska: een parkeerplaats, een wigwam en een bord dat de voorbijgangers mededeelde dat de wifi gratis was. Het was zeven uur 's ochtends. Ze keek naar beneden en zag dat haar kinderen de kastjes inspecteerden.

‘Laten we gaan ontbijten,’ zei ze en ze kleedden zich aan en liepen over het grind van de parkeerplaats naar de kantine. Binnen zaten brandweerlieden, een man en een vrouw, aan hun leeftijd en houding te zien een stel managers. Op hun shirts stond dat ze uit Oregon kwamen.

‘Bedankt voor uw hulp hier,’ zei de serveerster toen ze hun koffie bijvulde. Af en toe zag Josie andere gasten met uit dankbaarheid gesloten ogen naar de brandweertafel knikken.

Paul en Ana aten eieren met spek en Ana zat op haar voet heen en weer te wiebelen. Josie had haar gezegd dat er geen plannen voor die dag waren, en Ana leek daarin onbeperkte mogelijkheden tot het stichten van onheil te zien.

‘Hoe is het eten?’ vroeg Josie aan Paul.

‘Prima,’ zei hij en hij knipperde met zijn lange wimpers. Zijn wimpers waren prachtig, en wat er in zijn leven verder ook gebeurde, die wimpers zou hij altijd houden, impliciet maakten ze iedereen duidelijk dat hij vriendelijk en zachtaardig was en, in combinatie